

05.09.2022

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1067, 2021/1189, 2022/274
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.6.2022/179
Karar Numarası : 2022/432
Başvuran : L. M., G. G., D. Ş., İ. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1) İzmir 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
2) Kırıklar Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranların tutuldukları Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşadığı hak ihlalleri iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Kurumumuzca 26.10.2021 tarih ve 3998 sayı, 10.11.2021 tarih ve 4311 sayı, 07.03.2022 tarih ve 6785 sayı ile kayda alınan başvuru dilekçelerinde başvuranlar tarafından özetle:

a. Buldukları kurumda herkesin aşlarını yaptırmış olmasına rağmen pandemi gerekçesiyle ağır tecrit koşullarında tutuldukları, haftalık sohbet haklarının uygulanmadığı, 1 saatten 1,5 saate çıkarılan açık görüş hakkına eklenen yarım saatin kendilerine kullandırılmadığı, 2 kişiyle görüşme sınırları olduğu, ziyaretten önceki haftanın son gününe kadar ziyaret zamanı tebliğ edilmediği için ailelerinin mağdur edildiği,

b. Kendilerine gelen yayınların hediye olarak kabul edildiği, böylece dergilerin ve gazetelerin kabul edilmediği, kitapların ise 2 ay bekletildikten sonra verildiği, D. Ş. ve İ. K.'nin İlçe Kütüphanesi'nden istedikleri kitapların verilmemesi, Evrensel Gazetesi'nin Basın İlan Kurumu listesinde olmadığı gerekçesiyle yasaklandığı, Tavır ve Halk Okulu isimli dergilerin Eğitim Kurulu Başkanlığı tarafından sakıncalı bulunarak verilmemesine karar verildiği, gazetelerin pandemi gerekçesiyle ertesi gün dağıtıldığı, 15 kitap sınırlaması olduğu, adlarına gönderilen kolilerin narkotik köpek koklayacağı gerekçesiyle haftalarca kendilerine teslim edilmediği, kendilerine gelen hırka, yelek ve polarların renklerinden ve kapüşonlarından dolayı alınmadığı, ailelerinden gelen havlu, çamaşır, çorap gibi ürünlerin kantinde satıldığı gerekçesiyle alınmadığı,

c. Sevk esnasında jandarma personeli tarafından kısa sürelerle üst araması yapılarak D. Ş.'nin hastaneye sevkini engellendiği, L. M.'nin mide ilacının önceki ilacının süresinin bitmediği söylenerek verilmemesi, 04.03.2022'de mide ağrısı sebebiyle İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesine gittiği, kelepçeli muayene olmak istemediği için doktorla çıkan tartışma neticesinde doktorun kendisini muayene etmeden endoskopi muayeneye yönlendirdiği, bu nedenle slogan atması üzerine jandarma personeli tarafından darp edildiği, o tarihten beri boynunu

kullanamadığı, çenesi, burnu ve kuyruk sokumunda ağrı olduğu,

ç. Üst üste ve gerekçesiz aramalar yapıldığı, aramaların kalabalık şekilde gerçekleştiği, aramalardan birinde D. Ş. ve İ. K.'nin el işi hediyeliklerine el konulmasına karşı çıktıkları için yere yatırılarak başlarına basıldığı, dilekçelerine idareden cevap alamamaları, herhangi bir işlem yapılmaması ve idareyle görüşmemeleri nedeniyle yapılanları protesto ettikleri için kendilerine disiplin cezası verildiği,

d. İlaşenin yetersiz olduğu, yiyeceklerin miktar ve kalitesinin düşük olduğu, 400 gramlık günlük ekmeğe hakkı olmasına rağmen 200 gram verildiği, temiz arıtma suyu verilmediği ve kantinden almaya zorlandıkları,

e. Kuru boya, sulu ve pastel boyalarının verilmediği, gönderilen fotokopilerin kendilerine verilmediği, berber hizmeti verilmediği, fotoğraf çektiremedikleri, havalandırma alanlarının geç açılıp erken kapatıldığı, havalandırma alanına takılı kameralarla 7 gün 24 saat izlendikleri ve kayıt yapıldığı, kaloriferlerin yakılmadığı, tuvalet aydınlatmasında kullanılan en küçük boy tasarruf lambasının oda aydınlatmasında da kullanıldığı, aydınlatmanın yetersiz olduğu ve göz sağlıklarının tehlikeye atıldığı,

f. Suç duyurularının savcı tarafından işlemsiz iade edildiği, kendileriyle ilgili kararların hakimler tarafından gerekçesiz yazıldığı iddia edilmekte olup; gereğinin yapılması talep edilmektedir.

3. İzmir 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 15.11.2021 tarihli ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan 14.12.2021 ve 05.04.2022 tarihli yazılı görüşlerde özetle;

a. Pandemi nedeniyle Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 28/10/2021 tarih ve E- 57551099-207.01-5999/111901 sayılı Bilim Kurulu Kararı Gereğince Tedbir Kararları gereği diğer koşullarla birleşerek yapılan faaliyetlerin 01/12/2021 tarihine kadar ertelenmesine karar verildiği ve sohbet faaliyetlerinin de bu nedenle ertelendiği, açık ve kapalı görüşlerin 2021 yılı Kasım ayı içerisinde 1-15 Kasım 2021 tarihleri arasında 2 yakını ile 1 kez, 16-30 Kasım 2021 tarihleri arasında 2 yakını ile 1 kez kapalı görüş şeklinde yaptırılması, bunun dışındaki diğer ziyaretlerin 1 Aralık 2021 tarihine kadar ertelenmesi, 1 Aralık 2021 tarihinde durumun tekrar değerlendirilmesi gerektiği, Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in "Ziyaret gün ve saatleri" başlıklı 10'uncu maddesi kapsamında ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısının, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, Kurumca belirlendiği, Kurum tarafından da ziyaret görüşlerinin bir saati aşmayacak şekilde yaptırılabilirdiği,

b. Kitapların verilmesine ilişkin 29.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 69'uncu maddesinin uygulandığı, ilgili maddede "*Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlünün, iki ayda bir kez, ayrıca dinî bayram, yılbaşı veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan bir hediye kabul etme hakkına sahip olduğu*" belirtildiği, Eğitim Kurulu Başkanlığının 03.11.2021 tarihli ve 2021/... sayılı kararı ile "Basın İlân Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan *Günlük Evrensel Gazetesi, Yeni Asya Gazetesi, Yeni Yaşam, Atılım ve Mücadele Birliği gazetelerinin alınmamasına*", 28.09.2021 tarihli ve 2021/... sayılı kararıyla L. M.'ye gelen "*Tavır ve Halk Okulu*" isimli dergilerin verilmemesine, 02.12.2016 tarihli ve 2016/... sayılı kararı ile "*Sınırsız sayıdaki kitap ve derginin güvenlik zafiyeti oluşturacağı, aramalarda sıkıntı meydana getireceği, muhtemel suistimalleri*

(yangın çıkarma vb) artıracığı düşünülerek odalara verilecek mahkumlara ait süreli ve süresiz yayın sayısının ders kitapları, sözlükler, Semavi kitaplardan Kur'anı Kerim, İncil, Tevrat, Zebur hariç olmak üzere kişi başı 15 kitap ve 20 dergi ile sınırlandırılmasına" karar verildiği, İzmir Buca İlçe Kütüphanesinden temin edilen kitapların sivil vatandaşlara hizmet veriyor olması ve Buca ilçesinin büyüklüğünden kaynaklanan talep çokluğu nedeniyle bazı talep edilen yayınların bulunmadığı, gazetelerin pandemiden dolayı karantina süresi olarak bir gün bekletildiği, Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Koşuş, Oda ve Eklentilerinde Bulundurulabilecek Kişisel Eşya, Gıda, Tıbbi Malzeme ve Diğer İhtiyaç Maddeleri" başlıklı 7'nci maddesinde, "*Hükümlülerin koşuş, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir. Hükümlüler; ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir.*" hükmünün yer aldığı, bu kapsamda kargo yolu ile gelen eşyanın mevzuata uygun olup olmadığının kontrol edildiği, gelen kolilerin mahpusların gözetiminde açıldığı, bulundurmalarında sakınca bulunmayan eşyanın dağıtımının yapıldığı, sakınca bulunması halinde ise eşyanın emanet eşya deposuna alındığı ve tahliye ya da nakil olmaları durumunda kendilerine teslim edildiği ya da posta yolu ile tekrar ailelerine gönderildiği,

c. D. Ş.'nin İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesine göz ve gastroenteroloji kliniklerine hastane sevk planlaması yapıldığı, jandarma personeli tarafından yapılan üst aramasına itiraz ettiği, bunun üzerine üst araması yapılmamasını ve hastaneye gitmek istemediğini beyan ettiği, odasına götürülürken tekrar hastane sevki talep etmek için revire geldiği, aile hekiminin kurum içi personeli ya da jandarma personel uygulamalarının mutlaka bir dayanağının olduğunu ve sevk talebini değerlendireceğini söyleyerek muayeneyi sonlandırdığı, hükümlünün hastalıklarını acil olarak görmediğinin hastaneye gitmemiş olmasından anlaşıldığı, hükümlünün iddia ettiği gibi bekleyen veya yapılmayan sevk işlemi bulunmadığı,

ç. 5275 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesi kapsamında "*Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceği; her ay bir kez mutlaka arama yapılacağı*" belirtilmiş olduğu ve yasal mevzuat çerçevesinde ayda bir defa genel arama, ayrıca değişik odalarda zaman zaman kısmi arama yapıldığı, personelin izolasyon uygulaması kapsamında 10 günlük zaman diliminde dışarı çıkmadan ve kendilerinden ayrı çalışan personel ile temas etmeden cezaevinde kaldığı, arama esnasında maske, eldiven ile tedbirlere riayet ettikleri, 5275 sayılı Kanun kapsamında eylem nedeniyle disiplini bozan mahpuslar hakkında disiplin soruşturması açılarak Kanunda belirtilen disiplin cezalarının uygulanabildiği,

d. Kurumda barındırılan mahpusların iaşelerinin Buca Açık Ceza İnfaz Kurumu mutfak biriminde hazırlandığı, söz konusu yemeklerin kalite, hijyen ve lezzet bakımından düzenli olarak kontrollerinin yapıldığı, haftalık yemek listelerinin mevsim şartları, beslenme ilkeleri, iaşe miktarı ve imkanlar gözetilerek

hazırladığı, kişinin günlük alması gereken besin, vitamin ve benzeri değerlere dikkat edildiği, iye miktarının uzman personel tarafından standartlara uygun şekilde hazırlandığı, gıda teknikerleri tarafından kontrollerinin sağlandığı, bununla beraber Kurumdan alınan su örneklerinin İzmir Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığına gönderilerek İnsani Tüketim Amaçlı Sular Yönetmeliğine uygun olduğunun tespit edildiği,

e. Pandemi kısıtlamalarının uygulanması nedeniyle berber faaliyetinin zorunlu olarak durdurulduğu ancak her blokta masrafi genel bütçeden karşılanarak temin edilen tıraş makineleri temin edildiği, tıraş olmak isteyen mahpusların başvuruda bulunması halinde tıraş makinelerine dezenfekte işlemi yapılarak, gerekli hijyen koşulları sağlandıktan sonra kullanımlarına sunulduğu, 28097 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'na göre tasarruf ampulleri kullanıldığı, İzmir Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce 17.07.2014 tarihli ve 284/2014/02 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile İzmir'de enerji israfının önlenmesi için hava sıcaklığının 15 derecenin üzerinde olduğu durumlarda kaloriferin yakılmaması kararı alındığı ve kaloriferin bu doğrultuda yakıldığı, 5275 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesinde "*Hükümlülerin giysileri, iç ve dış güvenlik görevlilerinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamayacağı*" belirtildiği ve bu hüküm doğrultusunda personelin kullandığı üniforma ile benzer şekil ve renkte eşyaların güvenlik zafiyeti oluşturabileceğinden kendilerine verilmediği, Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 14'üncü maddesine göre "*Maket bıçağı, tornavida gibi kesici ve delici alet ile boyama ve yapıştırma kullanılan madde ve malzemelerin koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurulmasına izin verilmediği*", bu hüküm gereğince kuru boya, sulu ve pastel boyalara izin verilmediği, havalandırma alanına çıkış saatlerinin Kurum iç yönergesinde düzenlendiği, İç Yönerge'de 08:00-19:00 saatleri arası havalandırma alanının açık olduğu, bununla beraber izole şekilde çalışan personel arasında nöbet değişimi yapıldığı ve nöbet değişim gününe denk gelen tarihlerde havalandırma alanı kapılarının açılma saatlerinde geçici gecikmeler yaşanabildiği, söz konusu gecikmelerin rutin bir uygulama olmayarak istisnai durumlarda ortaya çıktığı, 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi kapsamında "*Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesisler*" olduğu düzenlenmiş olduğu ve Kurumun yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu olarak sınıflandırılmış olması nedeniyle öncelikle hükümlü ve tutukluların kendi güvenliklerinin sağlanması açısından, ayrıca Kurum güvenliğinin sağlanması, hükümlü ve tutukluların sağlık durumu firar teşebbüsleri ve isyan girişimleri ya da birbirlerine zarar verme ihtimalleri sebebiyle olası acil durumlarda derhal ve zamanında müdahale edilebilmesi açısından hükümlülerin özel yaşam alanları (oda içerisi) hariç çeşitli noktalarda güvenlik kameraları bulunduğu" beyan edilmektedir. Bununla beraber mezkûr yazılar aracılığıyla Kurumdan alınan yazılı görüşe L. M.'nin hastanede darp edildiği iddiasına ilişkin durumunu gösteren genel adli muayene raporu eklenmiştir.

4. Başvuranların muhatap kurumların cevabi yazılarına ilişkin 07.12.2021 tarih ve 1189 sayı;

13.12.2021 tarih ve 5040 sayı; 10.01.2022 tarih ve 5549 sayı kayda alınan yazılı görüşlerinde ise özetle:

a. İdari tedbirlerin ve 10 günlük izolasyon sisteminin tamamen kaldırılmasına ve işleyişin normale dönmesine rağmen tecrit hallerinin devam ettiği, sohbete hala çıkartılmadıkları, kapalı görüşlerin ayda 2 kez olduğu, Aralık ayından itibaren açık görüşlerin başlayacağı ilan edilse de yarım saat olarak ve 2 kişiyle sınırlandırılarak uygulandığı, uzaktan gelen yakınların sadece yarım saat görüştürülerek mağdur edildiği,

b. Kitapların hala hediye olarak kabul edildiği için uzun süre bekletildikten sonra teslim edildiği, posta ya da ziyaret yoluyla kendilerine gelen dergilerin hediye olarak yalnızca kitap ya da giysi verilebileceği gerekçesiyle kabul edilmediği, G. G.'ye ailesi tarafından gönderilen Leman dergisinin Eğitim Kurulu Başkanlığının 2021/... sayılı kararıyla verilmediği,

c. Hastane raporlarıyla ilgili tutulan raporların gerçeği yansıtmadığı ve birbirleriyle çeliştiği,

ç. Personelin artık 10 günlük izolasyon sistemiyle çalışmadığı ve test yapılmaksızın hala elle arama yapıldığı, kendilerine verilen disiplin cezalarının 7 yıla yakın ziyaret ve iletişim yasağı olduğu ve bunun kötü muamele oluşturduğu,

d. Nitelik ve nicelik olarak beslenmenin yetersiz olduğu, Kasım ayı boyunca beyaz peynir verilmediği, diğer öğünlerde de et, taze sebze, yoğurt gibi ürünlerin tamamen menüden çıkartılmış olduğu, 2,3,4 ve 8 Kasım tarihlerinde diyet ekmek verilmediği, personele verilen su arıtmadan geçirilirken kendilerine verilen suyun kokulu ve kireçli olduğu, 25.11.2021'den itibaren su kullanımının kişi başı günlük 100 litre soğuk su ve haftanın 3 gününde 100 litre sıcak su olduğu, takip etme şanslarının olmadığı otomatik sayaçlar takıldığı, kotanın aşıldığı durumlarda suyun saat 24:00'e kadar otomatik kesildiği, su kotasının yeterli olmadığı, su tüketiminin takip edilmesi ve kesinti tehdidi yaşamının aşağılayıcı ve kötü muamele olduğu,

e. *“Boyama ve yapıştırımda kullanılan madde ve malzemelerin koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurulmasına izin verilmemesi”* hükmündeki boyama malzemelerinin farklı olduğu, resim gereçlerinin kastedilmediği, kuru, sulu ve pastel boyaların çocukların kullanımına dair uygun ve güvenilir olduğu, İdarenin tıraş makinesi vermesinin berber sorununu çözmediği ve herkesin makineyi kullanabilmesinin beklenemeyeceği, havalandırma alanına çıkış süresinin Kurum İç Yönergesi'nde yer alan süreden de az olduğu ve 03.11.2021'de havalandırma alanının 1,5 saat geç açıldığı, 30.11.2021'de adliye sevkinde yanlarına saat almalarına izin verilmediği, D. Ş.'nin parmağındaki alyansın çıkartıldığı, Muhatap Kurumların savunmasının soyut ve mevzuatın tekrarından ibaret olduğu, incelemeye dayanmadığı iddia edilmiş olup, gereğinin yapılması talep edilmektedir.

5. L. M.'nin hastanede darp edildiği iddiasına ilişkin olarak;

a. İzmir 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 15.03.2022 tarihli ve 2022/... sayılı yazılı görüşte; L. M.'nin slogan attığı, jandarma personelinin uyarılarına rağmen sakinleşmediği, pasif direnişe geçtiği, jandarma personeli tarafından destek kuvvet çağırılarak mahpusun mahkum koğuşuna götürüldüğü, söz konusu olayda mahpusun ailesinin şikayeti üzerine İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Soruşturma Bürosu tarafından adli soruşturma başlatıldığı, Kurum personelinin dahil olmadığı için Kurum personeli hakkında adli ve

idari soruşturma başlatılmadığı beyan edilmiş olup, ilgili jandarma personeli, doktor, infaz ve koruma memurunun imzaladığı konuya ilişkin tutanak ile başvuranın söz konusu gün yüzünde kırmızı ve mor ekimotik alanlar olduğunu gösteren genel adli muayene raporu iletilmiştir.

b. Kırıkkale Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı tarafından gönderilen 25.04.2022 tarih ve 7737 Kurum sayısıyla kayda alınan yazılı görüşte; adı geçeninin sevk sırasındaki davranışlarından dolayı İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu, konu ile ilgili olarak İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Soruşturma Bürosunun adli soruşturma başlattığı, araştırma ve soruşturma yapılması amacıyla Buca Kaymakamlık Makamı tarafından heyet görevlendirilmesi talep edildiği beyan edilmiştir. Adı geçen Kurumca 10.08.2022 tarih ve ... sayılı yazı ile İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının ilgili personele ilişkin kovuşturmaya yer olmadığına dair kararı tarafımıza gönderilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına göre; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*", "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

7. 5275 sayılı Kanun'un "Kütüphaneden yararlanma" başlıklı 61'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre; "*Hükümlüye kurum kütüphanesinden yararlanma imkânı verilir. Ayrıca, hükümlüler kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı kütüphanelerde bulunan ve 62 nci maddedeki şartları taşıyan yayınlardan yararlandırılabilir.*" "Sürelili veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı" başlıklı 62'inci maddeye göre; "*(1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla sürelili ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir. (2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz. (3) Kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez. (4) Basın İlan Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazeteler, ceza infaz kurumuna kabul edilmez. Ancak ilan ve reklamın geçici süreyle kesilmesi hâli, bu hükmün dışındadır. Yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığı yetkilidir.*"

8. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlüyü ziyaret" başlıklı 83'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir.*"

9. 29.03.2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz

Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı" başlıklı 77'nci maddesine göre; "*Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım aylarının ilk haftasında ve dinî bayramlarda, her yıl 31 Aralık günü yılbaşı sayılarak yılbaşında veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği ve kişilerin sağlığı için tehlikeli olmayan bir hediye kabul etme hakkına sahiptir.*"

10. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Giyim eşyaları" başlıklı 7'nci maddesine göre; "*Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir.*" "El işi faaliyetleri" başlıklı 14'üncü maddesine göre; "*Maket bıçağı, tornavida gibi kesici ve delici alet ile boyama ve yapıştırma kullanılan madde ve malzemelerin koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurulmasına izin verilmez.*" "Bulundurulabilecek hayvanlar ile diğer eşyalar" başlıklı 15'inci maddesine göre "*Ceza infaz kurumu işyurdu yönetim kurulunca kantinde satışına karar verilen, bu Yönetmelikte sayılmayan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koğuş, oda ve eklentilerde bulundurulmasına izin verilebilir.*"

11. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

12. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*", dördüncü fıkrasında; "*Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı*" düzenlenmiştir.

13. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir. Aynı fıkranın (ç) bendine göre; başvuru, "*Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı*" yönünden incelenir.

14. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

15. Mezkûr Yönetmelik'in 69'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre; "*İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde ihlal kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

16. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuruların iddiaları, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün, İzmir 2 No'lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün, Kırıklar Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığının yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

17. Başvuranlar kitap ve dergiye erişimlerinin kısıtlı olduğunu, kitapların sadece hediye olarak kuruma kabul edildiğini ve odalarında bulundurabildikleri kitap, dergi sayısının yetersiz olduğunu iddia etmektedir. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 66'ncı maddesinde "*Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan başvurulara incelenemezlik kararı verileceği*" düzenlenmiş olup; 1. Dairenin 03.11.2021 tarihli ve 3 sayılı toplantısında alınan 2021/269 sayılı kararında aynı muhatap Kurum tarafından "D. Ş. ve arkadaşlarının kitap ve dergiye erişimlerinin kısıtlandığı" iddiaları hakkında kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine dair karar verildiğinden, sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan iddianın incelenebilme şartını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilemez olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca başvuruların suç duyurularının savcı tarafından işlemsiz iade edildiği ve kendileriyle ilgili kararların hakimler tarafından gerekçesiz yazıldığı iddialarının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesindeki; "*yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı*" düzenlemesince bu iddiaların Kurum tarafından incelenebilme imkânı bulunmadığından bahisle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuranlar tarafından jandarma personeli tarafından kısa sürelerle üst araması yapılarak D. Ş.'nin hastaneye sevkinin engellendiği iddia edilmektedir. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" başlıklı 34'üncü maddesinde; "*Kurumlarda, oda ve eklentilerinde, hükümlünün üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceği*" hükmü yer almaktadır. Arama yapılması güvenlik ve asayişin bir parçası olmakla beraber, kişinin kendi rızasıyla aramayı reddetmesi nedeniyle hastaneye sevkinin gerçekleşmediği anlaşılmıştır. Aramaya kendi rızasıyla engel olması, hastaneye sevkinin gerçekleşmemesinin de kendi rızasına dayalı eylem neticesi olduğu düşünüldüğünde cezaevi tarafından hastaneye sevk yapılmadığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

19. Yiyeceklerin miktar ve kalitesinin düşük olduğu, temiz arıtma suyu verilmediği, aydınlatma ve ısıtmanın yetersiz olduğu başvurularca iddia edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir iddianın kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin ve aralarında çelişki olmayan çıkarımların ve aynı derecede çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasını aramıştır (AİHM,

İrlanda-Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 20.03.2018, § 161). Söz konusu iddiaların ispatına elverişli yeterli bir delil bulunmadığından, muhatap Kurum idaresi tarafından verilen cevaplara itibar edilerek iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

20. Başvuranların berber faaliyetlerinin durdurulduğu, sohbet haklarının uygulanmadığı, açık görüş haklarının eksik kullandırıldığı, kendilerine gelen giysilerin teslim edilmediği, hastaneye sevkini engellendiği, üst üste aramalar yapıldığı, kuru, sulu, pastel boya hizmeti verilmediği, havalandırma alanının geç açılıp erken kapatıldığı, havalandırma alanına takılı kameralarla izlendikleri, işkenceye maruz kaldığı iddialarına ilişkin olarak ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına giren iddiaların kabul edilmezliğine karar verilmesini gerektirecek bir neden bulunmadığından Kurumumuzca esas incelemesi yapılabileceği sonucuna varılmıştır.

21. Başvuranlar, berber faaliyetlerinin durdurulduğunu, sohbet haklarından yararlanamadıklarını, görüş haklarının kişi ve süre bakımından sınırlandırıldığını iddia etmektedir. Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT), COVID-19 Bağlamında Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılan Kişilere Yönelik Muameleye İlişkin İlkeler Bildirisi yayınlamış ve kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı her yerde Dünya Sağlık Örgütünün pandemi ile mücadeleye ilişkin yönergeleri ile uluslararası standartlara uygun kamu sağlığı ve klinik kılavuzlarının tam olarak uygulanması gerektiğini, elzem olmayan faaliyetleri askıya almak meşru ve makul olmakla birlikte, salgın süresince alıkonulan kişilerin temel haklarına tam olarak saygı gösterilmesi gerektiği belirtmiştir. Hem mahpuslar hem de personellerin sağlıklarının korunması, güvenliğin sağlanması amacıyla birçok ceza infaz kurumunda olduğu gibi başvuranların bulunduğu kurumda berber faaliyetlerinin durdurulması, sohbet ve görüş hakkının kısıtlanmasının pandeminin olası riskleri göz önünde bulundurulduğunda meşru, makul ve orantılı olduğu; insan onuruna ve hukuka aykırı kötü muamele teşkil edecek bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir.

22. Başvuranlar, kendilerine gelen hırka, yelek ve polarların renklerinden ve kapüşonlarından dolayı alınmadığını; koğuştta üst üste aramalar yapıldığını; havalandırma alanına takılı kameralarla izlendiklerini; havalandırma alanının geç açılıp erken kapatıldığını; koğuşlarda sulu boya, kuru boya ve pastel boya verilmediği iddia etmektedir. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün giydirilmesi" başlıklı 64'üncü maddesinin ikinci fıkrasında ve "Arama" başlıklı 36'ncı maddesine göre; "*Hükümlülerin giysilerinin, iç ve dış güvenlik görevlilerinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamayacağı*", "*Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabileceği ve her ay bir kez mutlaka arama yapılacağı*" belirtilmektedir. AİHM, hapisane içindeki güvenlik rejiminin düzensizliğin ve suçun önlenmesini, cezaevindeki mahpusların korunmasını ve kamu düzenini sağlamayı amaçladığını, bu nedenle cezaevi yetkililerinin güvenlik risklerini azaltmaya ya da sınırlandırmaya çalışan yolları uygulamalarının meşru bir çıkarı olduğunu, mahpus haklarıyla güvenlik rejimi arasında bir denge kurulduğu takdirde sınırlamaların gerekli ve meşru kabul edildiğini belirtmiştir (AİHM, *Nazarenko/Ukrayna, B No: 39483/98, 29.07.2003, §165*). Suçun önlenmesi ve kamu düzeninin sağlanması amacıyla mahpusların kıyafetlerine getirilen sınırlamaların, koğuşlarda aramalar yapılmasının, havalandırma alanının kameralarla izlenmesinin yüksek güvenli bir ceza infaz kurumunda makul, meşru ve yasal gerekliliklerden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Bununla beraber nöbet değişiminden kaynaklı olarak havalandırma alanının açılmasında yaşanan kısa süreli gecikmelerin olağan olduğu, sistemli ve kasıtlı bir uygulamaya dönüşmediği için başvurunun yerinde olmadığı ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediği anlaşılmaktadır.

23. Anayasa Mahkemesi (AYM) de mahpusların temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmalarının, bu haklarının ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı anlamında değerlendirilmemesi gerektiğini, ceza infaz kurumlarının işlev ve amacı kapsamında mahpusların haklarının ceza infaz kurumuna girmekle zaten sınırlanmış olduğunu belirtmiştir (AYM, *Mehmet Reşit ARSLAN ve Diğerleri*, 2013/583, 10.12.2014, § 73). Dolayısıyla cezaevine bazı kıyafetlerin alınmaması, koğuştta üst üste aramalar yapılması, havalandırma alanının izlenmesi gibi uygulamaların cezaevlerinin işlevi ve amacı kapsamında kişinin ceza infaz kurumunda kalmasının doğal neticeleri arasında olduğu ve bu sebeplerle kötü muamele yasağının ihlalini oluşturmadığı anlaşılmıştır.

24. Başvuranlar; kuru, sulu ve pastel boyaların koğuştlara verilmediğini iddia etmektedirler. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "El işi faaliyetleri" başlıklı 14'üncü maddesinin birinci ve ikinci firkalarına göre; "*Hükümlülerin, gerekli malzemeler kantinden temin edilmek koşuluyla, el işi faaliyetlerini, ceza infaz kurumlarının uygun bölümlerinde yapmaları esastır*", "*Ceza infaz kurumunun güvenliğini bozmamak kaydı ile bu faaliyetlerin devamına koğuşt, oda ve eklentilerinde izin verilebilir.*" El işi faaliyetlerinin cezaevinin uygun bölümlerinde yapılacağı, güvenliği bozmamak kaydı ile faaliyetlerin devamına koğuştlarda izin verilebileceği düzenlenmiş olup, söz konusu iznin yasal olarak cezaevi idaresinin inisiyatifi kapsamında kaldığı ve kötü muamele yasağının ihlalini oluşturmadığı değerlendirilmektedir.

25. CPT Standartları'nın "Ömür boyu hapis ve diğer uzun süreli tutuklular" başlıklı 33'üncü maddesine göre; "*Uzun süreli tutuklular, cezaevinde olmanın yanı sıra, (öz güvenin kaybı ve sosyal becerilerde bozulma da dahil olmak üzere) çeşitli psikolojik hastalıklara sahip olabilir ve sonuçta hemen hepsinin geri döneceği toplumdaki gittikçe daha fazla kopma eğilimleri bulunabilir. CPT'nin görüşüne göre, uzun süreli mahkumiyetleri bulunan hükümlülerle ilgili uygulamaların, bu etkileri olumlu ve proaktif bir şekilde telafi etmeye yönelik olması gereklidir. Söz konusu tutukluların farklı yapıda, farklı amaçlara yönelik (mesleki değeri bulunan işler, eğitim, spor, dinlenme/sosyal faaliyetler gibi) çeşitli faaliyetlerden yararlanması sağlanmalıdır. Ayrıca zamanlarını nasıl harcayacakları konusunda belli bir derecede seçim haklarını kullanmalıdırlar, böylece kendilerine özerklik ve kişisel sorumluluk hissi kazandırılmalıdır. Bu kişilerin cezaevinde kaldıkları süreye anlam katacak bazı önlemler de alınmalıdır; özellikle kişiye özel gözetim planları ve uygun psiko-sosyal destek, bu tür hükümlülerin hapis tutuldukları dönemle ilgili sorunların aşılmasını ve zamanı geldiğinde salıverilmeye hazırlanmalarını kolaylaştırır.*" Söz konusu maddede, mahpusların farklı amaçlara yönelik faaliyetlerde bulunmasının psikolojik hastalıklardan kaçınma ve toplumdaki kopmama noktasındaki önemi vurgulanmış, zamanlarını proaktif değerlendirmelerinin hem psiko-sosyal destek oluşturacağı hem de salıverilmeye daha hazır olacakları belirtilmiştir. Bunun yanı sıra yukarıda bahsi geçen Yönetmelik'in 14'üncü maddesindeki "*hükümlülerin, el işi faaliyetlerinin devamına koğuşt, oda ve eklentilerinde izin verilebileceği*" ve "Bulundurulabilecek hayvanlar ile diğer eşyalar" başlıklı 15'inci maddesindeki "*hükümlülerin kendilerini*

geliştirmeleri için gerekli görülen eğitim ve kültürel çalışmalarında kullanabilecekleri malzemeleri, koğuş, oda ve eklentiler dışında, idare tarafından uygun görülecek yerlerde ve denetim altında bulundurmasına ve kullanılmasına kurum olanakları çerçevesinde izin verilebileceği” hükümleri de bir arada değerlendirilerek, Muhatap Kuruma; hükümlülerin yanlarında bulundurulabilecek eşyaların mevzuata aykırı olmayacak ve hükümlüleri de mağdur etmeyecek şekilde, hükümlülerin talepleri doğrultusunda yorumlanması gerektiği, bu kapsamda da mahpusların kendilerini geliştirebilecekleri eğitim ve kültürel çalışmalarında kullandığı ve tehlike oluşturmayacak boya malzemelerinin koğuşa alınması hususunun yeniden değerlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

26. Başvuruda L. M.’nin 04.03.2022’de mide ağrısı sebebiyle İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesine gittiği, kelepçeli muayene olmak istemediği için doktorla çıkan tartışma neticesinde doktorun kendisini muayene etmeden endoskopi muayeneye yönlendirdiği ve mahpusun slogan atması üzerine jandarma personeli tarafından darp edildiği iddia edilmiştir. Muhatap kurumlar; başvuranın slogan attığını, jandarma personelinin uyarılarına rağmen sakinleşmediğini ve pasif direnişe geçtiğini beyan etmişlerdir.

27. AİHM; cezaevi güvenliğinin sağlanması ve suçun önlenmesi için zaman zaman güç kullanımının gerekli olabileceğini, bununla beraber bu tür bir gücün ancak zorunlu olduğunda ve aşırı olmamak kaydıyla kullanılabileceğini vurgulamıştır (AİHM, Tali/Estonya, B. No: 66393/10, 13.05.2015, §59).

28. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının personele ilişkin kovuşturmaya yer olmadığına dair kararında; başvuranın saldırgan davranışlar sergilemesi ve hastanede taşkınlık yapması sonucu kendisine personelce müdahale edildiği, personelin haiz olduğu zor kullanma yetkisi ölçüsünü aşarak başvurunu darp ettiği iddiasının soyut bir iddia olarak kaldığı ve kamu davasının açılmasını gerektirecek yeterli delil elde edilemediği belirtilmiştir. Bu çerçevede, 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu bağlamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır. Ayrıca, Muhatap Kuruma, insan haklarına dayanan kurumsal vizyondan vazgeçilmemesi; eğer mahpuslara karşı müdahale etmek zaruret olursa, bu müdahalenin ölçülü olması, cezalandırıcı olmaması ve misilleme boyutuna ulaşmaması hatırlatılmaktadır.

29. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvuranın iddiaları bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28.06.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

Av. Aليşan TIRYAKI
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(İzinli)

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(Raporlu)

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi